

У класифікації ризиків найважливішим є розподіл джерел ризику. Методи аналізу ризиків включають кількісний і якісний. Результати, отримані різними методами, будуть відрізнятися, але аналіз відмінностей між ними дозволить виявити фактори, які одні методи враховують, а інші ні, що впливає на точність оцінки та достовірність результатів. У процесі ведення бізнесу, ризиків не уникнути, але негативні наслідки можна мінімізувати. Тому необхідно ретельно обирати метод оцінки. Вчені рекомендують використовувати методи експертної оцінки; стандартне відхилення; коефіцієнт варіації тощо.

На нашу думку, підприємницький ризик за сучасних умов – це втрата або отримання коштів. Вони залежать від діяльності людини, природних явищ, механізмів та засобів управління. Ця концепція може бути використана не тільки для якісної (виявлення, опис, класифікація ризиків) оцінки, а й для кількісної (моделювання, розрахунків та оцінювання) характеристики ризиків, застосування специфічних методів і технологій для їх запобігання, а також порівняння з ризиками, властивими іншим сферам бізнесу. Необхідно керувати ризиками ефективно та розумно. Це залежить від фінансового стану підприємства, життєвого циклу, ефективності та конкурентоспроможності, перспектив розвитку та стратегії.

Отже, кожен підприємець повинен не тільки вміти аналізувати ризики, а і правильно використовувати свої властивості, адже ризик це як риса характеру або властивість людини, це з народження притаманно людині або ні. Підприємець повинен розуміти, що ризик у його бізнесі буде присутній завжди, і якщо його команда та його навички достатні для подолання цих проблем, скрутні ситуації не будуть проблемою.

Список використаних джерел:

1. Аранчій В.І., Ігнатенко М.М. Сутність ризиків підприємницької діяльності та їх оцінка з метою нівелювання й уникнення в управлінні ефективністю й конкурентоспроможністю розвитку. *Економічний вісник університету*. 2018. Вип. 39. С. 52-58.

2. Карнаушенко А.С. Методи мінімізації ризиків підприємницької діяльності. URL: <http://dspace.khntusg.com.ua/bitstream/123456789/11461/1/37.pdf>. (дата звернення 01.11.2021).

3. Костик Є.П. Поняття і сутність ризику у підприємницькій діяльності та шляхи його зниження. The 8th International scientific and practical conference «Actual trends of modern scientific research» (March 14-16, 2021) MDPC Publishing, Munich, Germany. 2021. P. 673-679.

4. Швець Ю.О. Ризики в діяльності промислових підприємств: види, методи оцінки та заходи подолання ризику. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2018. Вип. 17(2). С. 131-135.

О.Л. Тоцька, д.е.н., доцент

Волинський національний університет імені Лесі Українки

АВС-АНАЛІЗ КРАЇН ЄС ЗА ОБСЯГОМ ТОВАРООБОРОТУ З УКРАЇНОЮ В 2020 РОЦІ

Одним із показників статистики зовнішнього сектору України є зовнішня торгівля з країнами ЄС, зокрема обсяг товарообороту. Він розраховується як сума експорту й імпорту.

Зауважимо, що експорт – митний режим, відповідно до якого товари вивозяться

за межі митної території України для вільного обігу без зобов'язання про їх повернення на цю територію та без встановлення умов їх використання за межами митної території України. *Імпорт* – митний режим, відповідно до якого товари ввозяться на митну територію України для вільного обігу без обмеження строку їх перебування на цій території та можуть використовуватися без будь-яких митних обмежень [1].

Задля визначення основних торговельних партнерів України в ЄС проведемо АВС-аналіз країн-членів цього об'єднання за обсягом товарообороту з Україною в 2020 р. Для початку побудуємо табл. 1, в якій обчислимо частку та накопичену частку кожної держави в загальному обсязі товарообороту з Україною, а також визначимо групу, в яку вони потрапляють за результатами АВС-аналізу.

Таблиця 1

**Результати АВС-аналізу країн ЄС
за обсягом товарообороту з Україною в 2020 р.**

№ з/п	Країни	Товаро-оборот, млн дол. США	Частка в заг. обсязі товаро-обороту, %	Накопичена частка в заг. обсязі товаро-обороту, %	Група АВС
1	Німеччина	6 453	17,88	17,88	А
2	Польща	6 333	17,54	35,42	А
3	Італія	3 844	10,65	46,06	А
4	Нідерланди	2 344	6,49	52,56	А
5	Франція	1 971	5,46	58,02	А
6	Іспанія	1 963	5,44	63,46	А
7	Угорщина	1 556	4,31	67,77	А
8	Чеська Республіка	1 495	4,14	71,91	А
9	Словаччина	1 481	4,10	76,01	А
10	Румунія	1 333	3,69	79,70	А
11	Литва	1 229	3,40	83,11	В
12	Австрія	1 032	2,86	85,97	В
13	Бельгія	1 031	2,86	88,82	В
14	Болгарія	782	2,17	90,99	В
15	Греція	493	1,37	92,36	В
16	Швеція	484	1,34	93,70	В
17	Латвія	375	1,04	94,73	В
18	Ірландія	303	0,84	95,57	С
19	Словенія	290	0,80	96,38	С
20	Португалія	289	0,80	97,18	С
21	Фінляндія	284	0,79	97,96	С
22	Данія	284	0,79	98,75	С
23	Естонія	265	0,73	99,48	С
24	Хорватія	81	0,22	99,71	С
25	Кіпр	50	0,14	99,84	С
26	Люксембург	34	0,09	99,94	С
27	Мальта	22	0,06	100,00	С
Усього		36 099	100,00		

Джерело: розраховано автором на основі [2].

Зауважимо, що АВС-аналіз – це метод класифікації певних об'єктів за їх відносною значимістю, який розбиває початкову множину на три підмножини залежно від їх питомої ваги в загальному значенні певного показника: А – близько 75–80 %; В – близько 10–15 %; С – близько 5–10 %. Він ґрунтується на принципі Парето, згідно з яким 20 % причин призводять до 80 % наслідків [3].

У нашому дослідженні країни ЄС розподілятимемо на такі три групи: А – держави з великим товарооборотом з Україною (близько 80 % у загальному обсязі); В – країни з середнім рівнем експортно-імпортних операцій з Україною (близько

15 %); С – держави з невеликим обсягом товарообороту з Україною (близько 5 %).

Як бачимо, основними торговельними партнерами України є такі 10 держав ЄС – Німеччина, Польща, Італія, Нідерланди, Франція, Іспанія, Угорщина, Чеська Республіка, Словаччина, Румунія. Товарооборот із цими країнами в 2020 р. склав 28 772 млн дол. США (або 79,7 % у загальному обсязі).

Менш інтенсивно відбувався товарооборот з іншими сімома державами ЄС – Литвою, Австрією, Бельгією, Болгарією, Грецією, Швецією, Латвією. Сума експортно-імпортних операцій України з ними становила 5 426 млн дол. США (або 15,0 % у загальному обсязі).

Найменш активно в 2020 р. у плані зовнішньої торгівлі товарами Україна співпрацювала ще з 10 державами ЄС – Ірландією, Словенією, Португалією, Фінляндією, Данією, Естонією, Хорватією, Кіпром, Люксембургом і Мальтою, Товарооборот із цими країнами в 2020 р. склав 1 901 млн дол. США (або 5,3 % у загальному обсязі), що частково пояснюється віддаленістю одних і невеликою площею інших країн.

Отримані дані можуть бути використані для проведення заходів активізації міжнародних економічних відносин України з її зарубіжними партнерами-членами ЄС. А проведене дослідження доцільно доповнити аналізом експорту й імпорту послуг нашої держави з європейськими країнами.

Список використаних джерел:

1. Методологічні пояснення. *Державна служба статистики України*: вебсайт. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2005/zd/zd_rik/zd_u/zd_met.html (дата звернення: 12.11.2021).

2. Зовнішня торгівля з країнами ЄС. *Національний банк України*: Офіційне Інтернет-представництво. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external/data-sector-external#1> (дата звернення: 12.11.2021).

3. Слав'юк Р. А., Тоцька О. Л. Верифікація принципу Парето для доходів від наукової діяльності закладів вищої освіти України. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Сер. «Економіка». 2021. № 21 (49). С. 100–108.

Н.І. Шиян, д.е.н., доцент,

О.В. Ковальова, к.е.н., докторант

Державний біотехнологічний університет, м. Харків

ОКРЕМІ АСПЕКТИ АКТУАЛЬНОСТІ РОЗВИТКУ КОНТРОЛІНГУ В ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Вважається, що поштовхом до розвитку контролінгу, як галузі економічної науки, стали активні процеси інтернаціоналізації підприємств; зміни технологій у різних сферах діяльності людини; ускладнення систем управління підприємствами та процесів комунікації для прийняття управлінських рішень в них, внаслідок чого виникла необхідність у компетентних кадрах у сфері управління, обліку, аналізу, комунікацій.

Виступаючи елементом системи менеджменту, контролінг розглядається через етапи його становлення у системі менеджменту і крізь призму формування та функціонування механізму обліково-аналітичної родарювання роботи на рівні підприємства [1].

Аналіз праць науковців дозволяє визначити наступні концепції контролінгу, які